

**PROGRAM WIEDZY PRAWNEJ
DLA
WYCHOWANKÓW SPECJALNYCH OŚRODKÓW
SZKOLNO - WYCHOWAWCZYCH
(PROGRAM WŁASNY NAUCZYCIELA)**

AUTOR PROGRAMU:

ELŻBIETA EWA PIOTROWSKA

SPIS TREŚCI

- I. Wprowadzenie**
- II. Charakterystyka programu**
- III. Cele**
- IV. Treści programowe**
- V. Procedury i warunki osiągnięcia celów**
- VI. Przewidywane osiągnięcia**
- VII. Ewaluacja programu**
- VIII. Literatura**
- IX. Załączniki**

I. WPROWADZENIE

PROGRAM WIEDZY PRAWNEJ DLA WYCHOWANKÓW SPECJALNYCH OŚRODKÓW SZKOLNO-WYCHOWAWCZYCH

W dzisiejszych czasach - w XXI wieku - staramy się, aby wszyscy ludzie na świecie mieli prawo do godnego życia.

W Polsce, podobnie jak w innych krajach, obserwuje się stale rosnącą liczbę osób, które są uzależnione od opieki innych ludzi. Do osób tych zaliczamy osoby niepełnosprawne. Zjawisko niepełnosprawności poszerza się, co stanowić będzie coraz poważniejszy problem w globalnej i lokalnej polityce społecznej.

Wobec konieczności podjęcia tych wyzwań, na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego został wprowadzony w marcu 2001 roku nowy zawód - asystent osoby niepełnosprawnej.

W Polsce, zawód asystenta osoby niepełnosprawnej został wpisany do klasyfikacji zawodów w 2001 roku (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 marca 2001 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. Nr 34, poz. 405) wprowadziło do grupy zawodów oznaczonych symbolem 346 – zawód asystent osoby niepełnosprawnej).

Główną ideą pracy asystenta osoby niepełnosprawnej jest podnoszenie jakości życia osoby niepełnosprawnej poprzez ułatwienie wykonywania czynności dnia codziennego, wykształcenie samodzielności oraz w części przypadków stworzenie warunków do samodzielnej rehabilitacji.

Działania asystenta osoby niepełnosprawnej obejmują czynności związane z pojedynczą osobą niepełnosprawną w obszarze rehabilitacji, świadczeń, pracy, wypoczynku, życia osobistego i rodzinnego. Pośrednio będą one dotyczyły również czynności związanych z kształtowaniem środowiska, w którym żyją ludzie niepełnosprawni.

Miejscem pracy asystenta będzie przede wszystkim środowisko domowe i najbliższe otoczenie. Asystent będzie mógł w domu realizować usługi opiekuńcze oraz program rehabilitacji dla danej osoby niepełnosprawnej.

Aby móc skorzystać z pomocy asystenta osobistego osoba niepełnosprawna musi mieć wiedzę o istnieniu takiej osoby, posiadać umiejętność dotarcia i skorzystania z jej usługi.

Dlatego postanowiłam opracować „Program wiedzy prawnej”, który umożliwi absolwentom Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych korzystanie z usługi asystenta osobistego.

Program przeznaczony jest dla wybranej grupy wychowanków grup wychowawczych w Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych dla młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu umiarkowanym.

II. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Program został stworzony dla absolwentów szkół specjalnych niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym. Jego istotą jest przygotowanie wychowanków do większej samodzielności w życiu poprzez wyćwiczenie umiejętności korzystania z pomocy jaką oferują Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

Dziećmi specjalnej troski zajmuję się od 20 lat. Czternaście lat pracuję w Specjalnym Ośrodku Szkolno- Wychowawczym, w którym uczą się i mieszkają dzieci niepełnosprawne intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym. Pracuję w grupach wychowawczych. Na przestrzeni tych lat wielu uczniów zakończyło edukację i musiało opuścić bezpieczne i przyjazne miejsce, jakim był nasz dom. Nasi wychowankowie wywodzą się z różnych środowisk. Jedni wrócili do domów rodzinnych, inni zamieszkali w Domach Pomocy Społecznej, a nieliczni prowadzą własne gospodarstwa domowe.

Interesuję się losem absolwentów. Nasi wychowankowie potrzebują dużego wsparcia. Z racji swojej niepełnosprawności nie powinni być zdani tylko na siebie. Nasze prawo gwarantuje osobom intelektualnie niepełnosprawnym - od stopnia umiarkowanego począwszy - rentę socjalną i dodatek opiekuńczy. Niedawno powstał też nowy zawód: „asystent osoby niepełnosprawnej”.

Po raz pierwszy z tym terminem spotkałam się na Międzynarodowej Konferencji zorganizowanej w Szczecinie przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Upośledzonych Umysłowo.

Wybrana do programu grupa to chłopcy i dziewczęta w przedziale wieku 17 – 24 lata z dobrą komunikacją werbalną i umiejętnością samodzielnego korzystania ze środków komunikacji między szkołą a domem rodzinnym.

Zajęcia mogą odbywać się w dowolnym czasie. Ilość godzin i czas trwania spotkań ustala osoba prowadząca, uwzględniając możliwości wychowanków.

Program może być realizowany przez wychowawców grup wychowawczych, pedagoga szkolnego lub nauczycieli szkoły specjalnej. Na spotkania mogą być zapraszani wolontariusze (studenci prawa, szkół socjalnych, pracownicy z PCPR-ów, a także zaprzyjaźnieni uczniowie LO).

Proponowany program zawiera trzy działy tematyczne:

- 1. Znajomość własnych danych osobowych.**
- 2. Wiedza o przepisach prawa socjalnego dotycząca osób niepełnosprawnych.**
- 3. Umiejętność dotarcia do PCPR i załatwienia własnych spraw przy pomocy asystenta osobistego.**

Wprowadzenie programu nie wymaga żadnych nakładów finansowych. Zajęcia mogą być prowadzone w dowolnym czasie i miejscu. Może to być klasa szkolna, świetlica grupy wychowawczej, stołówka lub inne pomieszczenia. Zajęcia mogą być prowadzone na przestrzeni 5 lat edukacji i zakończone z chwilą wyćwiczenia założonych umiejętności.

III. CELE

Cel główny programu:

- osiągnięcie zaradności i samodzielności w dorosłym życiu

Cele szczegółowe programu:

- posługiwanie się własnymi danymi osobowymi (znajomość lub umiejętność okazania dokumentów),
- zapamiętanie, zrozumienie i stosowanie zdobytych wiadomości dotyczących przysługujących uprawnień i przepisów prawa socjalnego
- nabycie wiedzy na temat możliwości załatwiania własnych spraw przy pomocy asystenta osobistego
- wyćwiczenie u wychowanka umiejętności, dzięki której potrafi dotrzeć do asystenta osobistego i skorzystać z jego pomocy

IV. TREŚCI PROGRAMOWE

Treści nauczania programu:

Dane osobowe

Pisanie i zapamiętywanie danych osobowych odbywać się będzie poprzez pisanie własnego imienia, nazwiska i peselu. Etapy ćwiczeń to: pisanie po śladzie, odwzorowywanie i pisanie z pamięci. Następnie uczniowie będą wypełniać ankiety, które mają trzy stopnie trudności. W czasie wypełniania ankiet wychowanek będzie korzystał z własnych dokumentów lub ich kserokopii.

Przepisy prawa socjalnego

Przysługujące osobom z niepełnosprawnością intelektualną prawa i przywileje wychowankowie poznawać będą podczas pogadarek. Omawiane zagadnienia opracowano na podstawie USTAWY O REHABILITACJI SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH (www.pfron.pl) i opracowania URZĘDU GMINY w Policach.

Każdy przepis będzie dokładnie omawiany. Pogadanki dotyczyć będą następujących tematów:

- legitymacja osoby niepełnosprawnej
- przejazdy środkami komunikacji miejskiej
- przejazdy środkami komunikacji publicznej
- wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych udzielane przez PCPR-y
- turnusy rehabilitacyjne
- asystent osoby niepełnosprawnej

Pracownik socjalny lub Funkcja PCPR

- posługiwanie się własnymi danymi osobowymi

- zbiór przepisów prawa socjalnego (USTAWA O REHABILITACJI SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH www.pfron.pl).
- opracowanie przepisów socjalnych w dostępny dla wychowanka sposób
- tematy spotkań z pracownikiem socjalnym
- rola asystenta osobistego
- opracowanie scenariuszy scenek ćwiczących wymagane umiejętności

Absolwent, który opanuje założone umiejętności, będzie bardziej samodzielny i niezależny w dorosłym życiu. Można też zakładać, że posiada wiedzę, w jaki sposób uchronić się przed doznaniem krzywdy ze strony innych ludzi. Będzie wiedział do kogo zwrócić się o pomoc w trudnych sytuacjach życiowych.

Osoba upośledzona w stopniu umiarkowanym z racji swego ograniczenia (brak umiejętności pisania, czytania i rozumienia treści) wymaga pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i życia codziennego.

Metody:

- pogadanki
- wycieczki do PCPR
- spotkania z pracownikiem socjalnym
- spotkania z asystentem osobistym
- scenki rodzajowe, które ułatwią zdobycie praktycznych umiejętności
- praktyczne działanie
- samodzielne działanie

Formy pracy:

- grupowa
- indywidualna
- zindywidualizowana

V. PROCEDURY I WARUNKI OSIĄGANIA CELÓW

Program wiedzy prawnej wprowadzony będzie na zajęciach w grupach wychowawczych. Zajęcia będą pilotowane przeze mnie, natomiast o współpracę poproszę wychowawców i nauczycieli. Zorganizuję stałą grupę wolontariuszy, która będzie przychodzić na spotkania z wybraną grupą wychowanków.

Ćwiczenie umiejętności podawania danych osobowych odbywać się będzie poprzez wypełnianie ankiet o trzech stopniach trudności. Jeśli to będzie konieczne, wypełnianie rozpoczniemy od pisania po śladzie i odwzorowywaniu. Na tym etapie poproszę o współpracę nauczycieli i wychowawców grup. Dostarczę opracowane arkusze ankiet. Wykorzystam komputery, które uatrakcyjnią i ułatwią przyswajanie tej wiedzy.

W procesie przyswajania danych osobowych wykorzystywane będą legitymacje szkolne i dowody osobiste. Zamierzam wykonać kserokopie wyżej wymienionych dokumentów w powiększeniu i traktować je jako pomoce dydaktyczne.

Kiedy wyćwiczę u wychowanków umiejętność wypełniania ankiet, zaproszę do współpracy wolontariuszy. Wykorzystam ich obecność do zorganizowania sytuacji urzędnik – petent. Petentem będzie wychowanek, który musi podawać własne dane osobowe osobiście lub z wykorzystaniem posiadanych dokumentów.

Spotkania z wolontariuszami i organizowanie scenek pozwoli wychowankom oswoić stres i nabyć więcej pewności siebie w sytuacjach urzędowych.

Przepisy prawa socjalnego zamierzam wprowadzać na podstawie opracowania Urzędu Gminy w Policach, ponieważ zawiera ono wszelkie niezbędne informacje i przepisy. oraz jest przystępnie napisane.

Każdy przepis będzie dokładnie omawiany. Pogadanki dotyczyć będą następujących tematów:

- legitymacja osoby niepełnosprawnej
- przejazdy środkami komunikacji miejskiej
- przejazdy środkami komunikacji publicznej
- wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych udzielane przez PCPR-y
- turnusy rehabilitacyjne
- asystent osoby niepełnosprawnej

Posługiwanie się dokumentami i znajomość wybranych przepisów prawa socjalnego pozwoli na przejście do kolejnego etapu programu.

Będzie to wycieczka do PCPR-u w Policach, spotkanie z pracownikiem socjalnym i asystentem osobistym.

Następnie uczniowie otrzymają zadanie do wykonania podczas pobytu w domu. Będzie to zdobycie informacji, gdzie jest właściwy dla miejsca zamieszkania Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i jak tam dotrzeć.

Na najbliższym wspólnym spotkaniu wychowankowie podzielą się ze wszystkimi wiedzą o sposobie zdobywania informacji. Potem cała grupa wyruszy do Polic i tam - pytając przechodniów - odnajdziemy gminny MOPR. Sprawą do załatwienia na miejscu będzie zaproszenie pracownika socjalnego na spotkanie w naszym ośrodku.

Na spotkanie z pracownikiem socjalnym wychowankowie z wychowawcą przygotowują pytania, które będą musieli zadać. Na kolejne spotkanie zaproszony będzie asystent osoby niepełnosprawnej.

Następny etap to cykl spotkań z wolontariuszami i ćwiczenie procedur urzędowych (turnusy rehabilitacyjne, legitymacja osoby niepełnosprawnej, zapomoga na odzież, przydzielenie asystenta osobistego). Tutaj najlepszymi wolontariuszami będą uczniowie szkół socjalnych lub studenci prawa.

W czasie trwania programu wychowankowie naszego ośrodka będą załatwiać wiele własnych spraw urzędowych, korzystając z pomocy naszego pedagoga szkolnego. Są to sprawy związane z orzeczeniem o niepełnosprawności, rentą socjalną, zasiłkiem pielęgnacyjnym, udziałem w turnusach rehabilitacyjnych, zaświadczeniami lekarskimi. Zamierzam wykorzystać te sytuacje jako ćwiczenia praktyczne, w których świadomie wezmą udział wychowankowie.

Zakładam, że zaplanowany przeze mnie program pozwoli wybranej grupie nabyć umiejętność skorzystania z przysługujących im praw, a w razie problemów - wystąpić o pomoc asystenta osobistego i z jego pomocą rozwiązywać swoje problemy.

VI. PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA

Przewidywane osiągnięcia uczniów:

- zna swoje dane osobowe
- potrafi zdobyć informacje na temat lokalizacji PCPR-u w miejscu zamieszkania
- orientuje się w uprawnieniach osoby niepełnosprawnej
- posiada przysługującą mu legitymację
- umie dotrzeć do pracownika socjalnego
- potrafi sprecyzować własną prośbę i zwrócić się o pomoc asystenta osobistego

VII. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja programu będzie miała na celu ocenę stopnia skuteczności podjętych działań dydaktycznych i wychowawczych.

Formy przeprowadzenia ewaluacji:

- kartki z adresami PCPR przywiezione z miejsca zamieszkania
- plakaty wykonane przez wychowanków/CO MOGĘ ?
- nagrania filmowe (scenki tematyczne)
- wypełnione ankiety (podawanie danych osobowych, precyzowanie potrzeb)
- protokoły spotkań z pracownikami socjalnymi

VIII. LITERATURA

- „Aktywizacja zawodowa uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym i umiarkowanym” - Przewodnik dla nauczycieli pod redakcją naukową Marii Piszczek; Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej Warszawa 2003;
- Marian Giermakowski - „Konstruowanie programu autorskiego”;
- zbiór przepisów prawa socjalnego (USTAWA O REHABILITACJI SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH www.pfron.pl);
- „Ulgi i uprawnienia dla osób niepełnosprawnych”
http://bipcomputerland.pl/pcpr_police/StronaGlowna.aspx?Strona16328/

IX. ZAŁĄCZNIKI

1. Ankieta wychowanka – dane osobowe (I stopień trudności)
2. Ankieta wychowanka – dane osobowe (II stopień trudności)
3. Ankieta wychowanka – dane osobowe (III stopień trudności)
4. Ulgi i uprawnienia dla osób niepełnosprawnych
http://bipcomputerland.pl/pcpr_police/StronaGlowna.aspx?Strona16328